

Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of Marmara Social Research

Sayı 1, Aralık 2011

İSTANBUL'UN EKOLOJİK YAPISI ÜZERİNE BİR ARAŐTIRMA

Yrd.Doç. Dr. Ali GÜREL*

Arif Emre GÜNDÜZ*

ÖZET

Bu makalede, İstanbul'un ekolojik yapısını genel hatlarıyla ve daha çok resmî kaynaklara dayanarak belirtmeye çalıştık. İstanbul'un bu ekolojik yapısının sonucu olarak ortaya çıkan ve tarih boyunca İstanbul'un birer simgesi haline gelen erguvan ağacından ve çiçeklerinden bahsettik. Bazı istisna devirler hariç idarî, ticarî, siyasî ve kültürel başşehir olma özelliğini hiçbir zaman kaybetmeyen İstanbul için tarım hiçbir dönemde önemli olmamış, İstanbullular gıda ihtiyaçlarını daha çok dışarıdan karşılamışlardır. İstanbullular için öncelik erguvan ağacı gibi görselliği öne çıkan ağaçlar ile lale gibi çiçekler olmuştur. Günümüzde İstanbul'un bu sembollerinin tekrar hatırlanması ve yaşatılması için resmî kurumlar tarafından yapılan çalışmalar ve projeler, hem kültürel hem de ekonomik hayatımız için önemli olmakla birlikte, tarihi olarak sorumluluklarımız arasındadır.

Anahtar Kelimeler: İstanbul'un coğrafi konumu, İstanbul'un iklimi, İstanbul'un yüzey şekilleri, lale, erguvan

Jel Kodu: Q57

A RESEARCH ON THE ECOLOGICAL STRUCTURE OF ISTANBUL

ABSTRACT

It is tried to find out in this paper that the ecological structure of İstanbul based on official resources. It is also underlined the erguvan tree and its flowers which became the symbol of İstanbul. Agriculture has been never important for İstanbul Except some dispensation periods, administrative, commercial, political and cultural while it has always been the capital city. People of İstanbul always meet their agricultural needs from outside. For these people priority is trees and flowers like erguvan, tulip which highlight the visuality. Today, many projects are conducting in order to perpetuate these important symbols. These are also our main historical responsibilities and also important for our economic and cultural life.

Key Words: Geographical Position of İstanbul, Climate of İstanbul, Tulip, Erguvan

* Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi, aligurel59@hotmail.com

* Marmara Üniversitesi İstanbul Araştırmaları Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, arifemreg@hotmail.com

1.GİRİŐ

İstanbul, tarih boyunca birçok medeniyete beşiklik ettiği gibi, birbirinden çok farklı kùltürlere de ev sahipliği yapmıştır ve yapmaktadır. Sosyal ve kùltürel sahalardaki bu durumun benzerlerini, İstanbul'un stratejik ve coğrafi konumunda ve ekolojik yapısında da gözlemlemekteyiz. Çatalca ve Kocaeli Yarımadalarının, Avrupa'nın ve Asya'nın uzanan elleri gibi İstanbul'da buluşması, bu gerçeğin en güzel örneklerinden birisidir. İstanbul'un üç büyük imparatorluğa başşehirlik yapması, onun stratejik önemini ön plana çıkarmıŐ; coğrafi ve iklimsel konumunu ikinci plana itmiŐtir. İstanbul toprakları ne kadar verimli olsa da, İstanbul halkı tarih boyunca hep ürettiğinden fazlasını tüketmiŐtir. Bunda elbette ki; İstanbul'un hiç eksilmeyen kalabalık nüfusunun katkısı büyüktür. İstanbul, bir tarım şehrinden ziyade, idari, politik, ticari, kùltürel bir merkez olmuştur. İstanbul deyince görsel ve sembolik özelliklere sahip lale ve erguvan ağaçlarını da unutmamak gerekir.

Bu makalede; öncelikle resmi kaynaklara dayanarak, İstanbul'un coğrafi konumundan ve ikliminden genel hatlarıyla bahsedilecektir. Daha sonra ise bitki örtüsü, yüzey şekilleri, akarsuları, barajları ve gölleri hakkında istatistiki verilerin ışığında kısa bilgiler verilecektir. Son olarak da İstanbul'un bu coğrafi ve iklim özelliklerinin sonucu olarak ön plana çıkan ve İstanbul'un ekonomik ve sosyo-kùltürel hayatını etkileyen sembollerinden olan laleden ve erguvan ağacından bahsedilecektir.

2.İSTANBUL'UN COĞRAFİ KONUMU

İstanbul, Asya kıtası ile Avrupa kıtasının birleŐtiđi noktada, son derece stratejik bir konumda yer almaktadır. Şehir, iki yarımadadan meydana gelmektedir. Kocaeli ve Çatalca Yarımadaları olarak adlandırılan bu yarımadaların ortasında İstanbul Boğazı bulunmaktadır. İstanbul Boğazı'nın şehri ortadan ikiye ayırması, Avrupa Yakası ve Anadolu Yakası şeklinde iki kavramın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İstanbul'un kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Marmara Denizi bulunmaktadır.

İstanbul, doğusunda Kocaeli ili ile, batısında ise Tekirdağ ve Kırklareli illeri ile komşudur. Bu sebeptendir ki; Marmara Bölgesindeki şehirlerin coğrafi olarak da merkezi konumundadır. İstanbul, 280 01' ve 290 55' Doğu boylamları ile '410 33 ve 400 28' Kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İstanbul'u doğuda Kocaeli Sıradağlarının yüksek tepeleri, batıda ise Ergene Havzasının su ayırım çizgisi sınırlamaktadır. (İBB, Coğrafi Konum ve Stratejik Önem)

3.İSTANBUL'UN İKLİMİ

İstanbul'un iklimi, ilin tamamı birden düşünöldüğünde tam anlamıyla bir iklim tipine uymamaktadır. Daha çok geçiş iklimi özelliği göstermektedir. Ancak genel bir değerlendirmede bulunmak gerekirse, Karadeniz ile Akdeniz arasında bir geçiş iklimi şeklinde ifade edilebilir. İstanbul karasal-nemsiz alize rüzgârları ile denizsel-nemli-yağışlı batı rüzgârlarının sınırındadır. Marmara bölgesinin en çok yağış alan şehirleri arasındadır. En yüksek sıcaklık +40 derece, en düşük sıcaklık ise -11 derecedir. İstanbul'un yıl boyunca aylara göre ortalama hava sıcaklıkları ise şu şekildedir (İBB, Coğrafi Konum ve Stratejik Önem):

Hava	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz
	5°C 41°F	6°C 43°F	7°C 45°F	12°C 54°F	16°C 61°F	21°C 70°F
	Tem	Ağs	Eyl	Ekm	Kas	Ara
	23°C 73°F	23°C 73°F	20°C 68°F	16°C 61°F	12°C 54°F	8°C 46°F
Deniz	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz
	9°C 48°F	7°C 45°F	8°C 46°F	11°C 52°F	15°C 59°F	20°C 68°F
	Tem	Ağs	Eyl	Ekm	Kas	Ara
	23°C 73°F	23°C 73°F	21°C 70°F	17°C 63°F	14°C 57°F	11°C 52°F

Ortalama nispi nem oranı %75'tir. Yıl boyunca nemli bir iklim hüküm sürse de en nemli aylar nem oranının %80-85'e ulaştığı Aralık ve Ocak aylarıdır. Kar yağışları ise az

olmakla birlikte Aralık ve Mart ayları arasında gerçekleşmektedir. (İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık M¼d¼rl¼ę¼. İstanbul İli Tanıtımı)

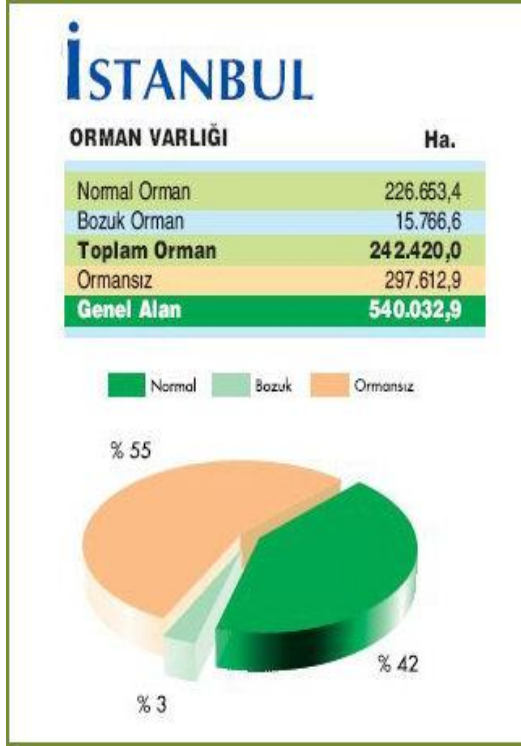
İstanbul'da yıl boyunca ¼ç hava tipi ile karşılaşmaktayız. Bunlar kuzey, g¼ney ve sakin hava tipleridir. Doğu ve batı y¼nl¼ r¼zg¼rların sebep olduğu hava tipleri ¼nemsizdir. İstanbul ¼zerinde en çok kuzey r¼zg¼rları etkili olmaktadır. (İBB, Coğrafi Konum ve Stratejik ¼nem) Bahar mevsimleri biraz daha kısa olmakla birlikte d¼rt mevsim de yaşanmaktadır.

4.İSTANBUL'UN BİTKİ ¼RT¼S¼

İstanbul'un doğal bitki ¼rt¼s¼, orman, maki, ps¼domaki (Karadeniz iklimine uyumuş, değişime uğramış, nemli karakterli, daha ağacıl maki bitki toplulukları) ile kıyı bitkilerinden meydana gelmektedir. İklimin de etkisiyle şehrin kuzey kesimlerinde nemli bitki t¼rleri, g¼ney kesiminde ise nisbeten daha kuru bitki t¼rleri gelişmiştir. Ps¼domakilere ¼rnek olarak; kızılcık, fındık, geyik dikenini, g¼vem çalışı, muşmula, yabani erik, b¼ę¼rtlen, ¼vez karaçalı, akçaağaç, m¼rver, sumak, kurtbağrı ve ayı ¼z¼m¼ gibi kışın yapraklarını d¼ken cinslerle akakesme, kocayemiş, funda, defne, katırtırnağı, katran ardıcı, kermes meşesi, laden, sakız gibi bitkileri g¼sterebiliriz. (İstanbul İl K¼lt¼r ve Turizm M¼d¼rl¼ę¼. Bitki İnceleme) İstanbul'un orta kesimlerinde meşe ve t¼rleri yaygınken, kuzeye bakan yamaçlarda kayın, g¼rgen ve kestane gibi nemcil orman bitkileri yaygındır.(İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık M¼d¼rl¼ę¼. İstanbul İli Tanıtımı)

Ayrıca kireçsiz kahverengi orman topraklarının bulunduğu yerlerde kayın ağaçlarının yaygın olduğu g¼r¼l¼rken, kahverengi orman topraklarının bulunduğu yerlerde meşe ve kestane ağaçlarının yaygın olduğu g¼zlemlenmiřtir. (İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık M¼d¼rl¼ę¼. İstanbul İli Tanıtımı)

İstanbul'un ormanlarının şehre olan dağılıımı ile ilgili olarak aşağıdaki tabloyu inceleyecek olursak; şehrin %45'inin ormanlarla kaplı olduğu anlaşılmaktadır. Orman alanlarında %3'l¼k kısım bozukken, %42'lik kısım normal orman kategorisindedir. şehrin %55'i ise ormansızdır. Burada şu hususu da belirtmekte fayda vardır. İstanbul gibi Karadeniz ikliminin etkilerinin g¼r¼ld¼ę¼ bir şehrin ormanlarının daha çok alan kaplaması gerekirken %45'te kalması ne yazık ki ¼z¼nt¼ vericidir. %45 oranının en azından %50'nin ¼zerine çıkarılması şehrin ekolojik yapısı ve geleceği için çok ¼nemlidir.

İstanbul'da günümüzde çok geniş çapta olmamakla ve şehrin ihtiyacının küçük bir kısmını karşılamakla birlikte tarla, sebze ve meyve üretimi de yapılmaktadır. Bu konudaki yıllara göre ayrıntılı istatistiklere İstanbul İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünün dipnottaki bağlantısından ulaşılabilir.(İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2009)

5.İSTANBUL'UN YÜZEY ŞEKİLLERİ

İstanbul'un arazi yapısı genel olarak yüksekliği az, yayla özelliği göstermektedir. Vadilerde arazi fazlaca yarıldığı için yayla yüzeyi ile olan yükselti farkı artmıştır. Hatta Boğaz ve Haliç de yakın bir jeolojik zamana kadar derin birer vadi idiler. Deniz sularının taşması ile birlikte Boğaz ve Haliç oluştu.(İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. İstanbul İli Tanıtımı)

Şehrin yükselti özelliklerini incelediğimizde ise çok yüksek olmayan tepelerle karşılaşmaktayız. Anadolu yakasının Avrupa yakasından daha yüksek olması da elde edebildiğimiz bulgular arasında. İstanbul'un en yüksek noktası Kartal – Pendik ilçeleri arasındaki 537 metrelik Aydos Dağı. Aşağıdaki listede ise yükselti sırasına göre İstanbul'un dağlarını görmekteyiz:

Anadolu Yakası

- Aydos Dağı : 537 metre
- Alemdağ: 442 metre
- Kayışdağı: 438 metre
- akaldağ: 400 metre
- Karlıdağ: 370 metre
- Göztepe: 285 metre
- Büyük Çamlıca: 268 metre
- Küçük Çamlıca: 229 metre

Avrupa Yakası

- Istranca Dağlarının uzantısı: 391 metre

250 metreyi geçmeyen tepeler.(İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü.
İstanbul İli Tanıtımı)

Daha çok tarihi ve kültürel öneme sahip ve sur içinde yer alan yedi tepenin yükseklikleri ise şöyle:

- 3. Ahmed eşmesi, Ayasofya, Topkapı Sarayı'nın girişi... 48 m.
- Çemberlitaş... 58 m.
- Bayezid Camii, Yangın Kulesi, İstanbul niversitesinin giriş kapısı... 61 m.
- Fatih Camii... 61 m.
- Yavuz Sultan Selim Camii (Çukurbostan)... 58 m.
- Mihrimah Sultan Camii (Edirnekapı)... 87 m.
- apa ukurbostan mevki... (Bugün tepelik özelliğini kaybetmiştir.)

6.İSTANBUL'UN GÖLLERİ, AKARSULARI VE BARAJLARI

İstanbul'da kayda değer üç göl bulunmaktadır. Bunların en büyüğü Karadeniz kıyısında şehre 50 km uzaklıkta bulunan ve 25 kilometrekarelik alana sahip olan Terkos Gölü'dür. Terkos Gölünü Büyükçekmece ve Küçükçekmece Gölleri takip etmektedir. Büyükçekmece ve Küçükçekmece Gölleri, lagün tipi göl çeşidine girmektedirler. Büyükçekmece Gölünün denizle irtibatı tamamen kesilmiş durumdadır. Küçükçekmece Gölünün irtibatı tamamen kesilmediği için suları tuzludur. (İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. İstanbul İli Tanıtımı)

İstanbul'un en büyük akarsuyu, Riva Çayıdır. Riva Çayı Kocaeli Yarımadasının en büyük akarsuyu olup; Beykoz'un Riva Köyünden denize dökülmektedir. Boğaza dökülen başlıca akarsular ise; Göksu, Küçüksu, İstinye Deresi ve Büyükdere'dir. Ayrıca Haliç'e dökülen Alibeyköy ve Kağıthane Dereleri, Küçükçekmece Gölüne dökülen Sazlıdere, Büyükçekmece Gölüne dökülen Karasu ve Terkos Gölüne dökülen Istranca Deresi İstanbul'un önde gelen akarsuları olarak sayılabilir. (İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. İstanbul İli Tanıtımı)

İstanbul'un barajlarını incelediğimiz zaman ise; barajların daha ziyade içme ve kullanma suyu temini için kullanıldıklarını gözlemlemekteyiz. İstanbul Barajlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Devlet Su İşleri 14. Bölge Müdürlüğü. İşletmedeki Barajlar ve Hidroelektrik Santraller): Eyüp ilçesindeki Alibey Deresinde Alibey Barajı, Beykoz'daki Riva Deresinde Ömerli Barajı, Şile'deki Darlık Deresinde Darlık Barajı, Büyükçekmece'deki Karasu Deresinde Büyükçekmece Barajı, Küçükçekmece'deki Sazlıdere'de Sazlıdere Barajı ve Terkos Gölü üzerinde Terkos Gölü Tevsii.

7.İSTANBUL VE ERGUVAN AĞACI

7.1 Erguvan Ağacının Önemi

İstanbul'un daha çok ağaçlardan ve çiçeklerden meydana gelen zengin bitki örtüsü içinde Erguvan ağacının ayrı bir yeri vardır. Bunda gerek tarihi etkenler ve gerekse de erguvan ağacının Mayıs aylarında çiçeklerini açmasıyla birlikte büründüğü muhteşem görünümün de etkisi büyüktür.

Kaynaklarda erguvan ağacının İstanbul'un simgelerinden biri hâline dönüşmesi şu tarihî etkene bağlanır. Constantin, 330 senesinde İstanbul'un surlarını tamamlayıp şehrin

açılışını yaptığında takvimler 11 Mayıs'ı gösteriyordu. (Dursun: 2010, 105) Her tarafta erguvan ağaçlarının çiçekleri açmıştı. Bu sebeple erguvan ağacı İstanbul'un sembolü hâline geldi. Bundan sonra da gerek Roma ve Doğu Roma dönemlerinde gerekse de Osmanlılar döneminde erguvanın önemi azalmamıştır. A. Süheyl Ünver ise bu konuda şunları söylemektedir: “Biz, İstanbul ve Boğaz'ı ihmal edenlerin, tabiatın Boğaziçi'ni pembeleştiren erguvanlarından haberi yoktur. Neden İstanbul'da Mayıs'a erguvan demezler, neden Boğaziçi'ne 'Erguvan Boğazı' demezler? Erguvanı Boğaz'da görmeli, karadan geçip gitmek hem Boğaz'a hem de erguvana hakarettir.” (Dursun, 2010, s.105)

7.2 İBB'nin Erguvan Ağacı ile İlgili Faaliyetleri

Erguvan ağacının İstanbul'un 1700 yıldır simgesi olması ve günümüzde ne yazık ki ona gereken önemin verilememiş olması, erguvanın tanıtımı ve yeni alanlara dikimi ile ilgili faaliyetler yapılmasını gerektirmekte. Bu sebeple İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2004 ve 2010 yılları arasında İstanbul'un değişik yerlerine yaklaşık 30.000 erguvan ağacı dikti. 2011 yılı sonuna kadar dikilecek yeni erguvan ağaçlarıyla da bu sayı 33.000'e çıkacak. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi. Boğaziçi'ne 7 Yılda 33 Bin Erguvan Ağacı. 2011) Ağaçlar, başta Beykoz, Yıldız, Emirgan, Fethipaşa, Büyük Çamlıca ve Küçük Çamlıca gibi korular ile Boğaziçi'ndeki yeşil alanlara dikiliyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2011'den itibaren her sene Mayıs aylarında Erguvan Şenlikleri düzenleme kararı aldı. 16.05.2011'de ise bu şenliklerin ilki Beykoz Burunbahçe'de temsili olarak dikilen 330 erguvan ağacı ile gerçekleştirilmiş oldu. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi. Boğaziçi Artık Çok Daha Erguvani. 2011)

8.İSTANBUL VE LALE

8.1 Osmanlılarda Çiçek Yetiştiriciliği

Osmanlılarda çiçek yetiştiren kişiler, yetiştirdikleri çiçeklerin yeni çeşitlerini bulduklarını iddia ederlerse, çiçek yetiştirme konusunda uzman kişilerden oluşan **çiçekleri değerlendirme kuruluna** başvururlardı. Kurul, daha önceden belirlenmiş esâslara dayanarak çiçekleri inceler ve güzelliklerine göre derecelendirirdi. Çiçekler, değerlendirme neticesinde; a'lâ, karîb-i a'lâ, evsat ve ednâ dereceleriyle vasıflandırılmaktaydı. Bir kişinin yetiştirdiği çiçek a'lâ derecesi alırsa, bu durum çiçek yetiştiricisi için de bir çeşit ödüllendirme sayılmaktaydı. (Demiriz, 2009, s.7) Zamanla lâle, nergis, karanfil ve sümbül başta olmak

üzere çok sayıda çiçeğin yeni çeşitleri ortaya çıkmıştır. Özellikle lâlenin farklı isimlerde yüzlerce çeşidi vardı. Mehmed Ubeydî Efendi yazdığı Netâicü'l Ezhâr isimli eserinde birçok çiçek yetiştiricisi hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir. (Demiriz: 2009, s.37) Meselâ çiçek yetiştiren meşhûrlar arasında Kanûnî'nin Şeyhülişlâmı Ebussuûd Efendi, Kâtib Çelebi ve Sûmbül Efendi'yi sayabiliriz. Ebussuûd Efendi üç yeni nergis çeşidi yetiştirmiş, Sûmbül Efendi ise lakabını yetiştirdiği sûmbüllerden almıştır. Kâtib Çelebi yetiştirdiği sûmbüle, katmer salkımlı mavi sûmbül ismini vermişti. Hekimbaşı Salih Efendi ve Hattat Necmeddin Okyay ise gül yetiştiren ünlülerdendir. Çiçek yetiştiricileri tarafından çiçekçilikle ilgili birçok risâle yazılmıştır. Şeyh Mehmed Lalezârî, Mizan'ül Ezhâr isimli eserinin birinci kısmında bir lâlenin a'lâ derecesi alabilmesi için üzerinde taşıması gereken yirmi özelliği saymaktadır. Eserinin ikinci kısmında ise lâlenin nasıl yetiştirilmesi gerektiğini ve toprağının nasıl olması gerektiğini anlatmaktadır. Mehmed Aşkî Efendi, Risâle-i Takvîm-i Lâle isimli eserinde lâlelerde olması gereken altı güzel özelliği saydıktan sonra olmaması gereken altı ayıbı saymıştır. (Demiriz, 2009, s.38-49)

8.2 Günümüzde Lale Üretimi

Laleler açtığı aya göre üç kısma ayrılmaktadırlar. En erken açanları Mart ayında, normal açanları Nisan ayında ve geç açanları ise Mayıs ayında açmaktadırlar. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 'İstanbul'da Lale Zamanı' isimli internet bağlantısında 124 farklı lale çeşidinin resmi bulunmaktadır. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi. İstanbul'da Lale Zamanı, 2011)

Son yıllarda yapılan çalışmalarla artık ülkemizde de lale soğanı üretimi gerçekteştirilmektedir. Konya Çumra'da yetiştirilen lale soğanları İstanbul'un bahçelerini süslemektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesince İstanbul ili sınırları içinde ekimi yapılan lale sayıları yıllara göre şöyle sıralanmaktadır. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi. İstanbul'da Lale Zamanı, 2011):

Yıllar	Lale Adeti	Lale Temin ve Dikim Maliyeti (TL)
2004	600.000	129.000
2005	3.500.000	514.500
2006	8.296.000	2.136.144
2007	10.779.000	2.902.230
2008	13.000.000	4.550.000
2009	9.300.000	2.883.000
Toplam	45.475.000	13.114.874

Günümüzde lale, İstanbul'a sadece görsellik katmıyor, aynı zamanda ekonomik açıdan da her geçen gün daha önemli bir sanayi ve ticaret ürünü haline dönüşüyor. Çumra'da üretilen lale soğanları Silivri'de yetiştirilmekte. Yetiştirilen laleler sadece bahçelere dikilmek için kullanılmıyor. Mesela yapılan çalışmaların neticesinde lalelerin taç yapraklarından gıda boyası üretiliyor. Laleden üretilen gıda boyası lokum, pasta ve meşrubatta kullanılmaktadır. Ayrıca laleden kumaş boyası da üretilmeye başlanmış olup; küçük işletmelerde kullanılmaya başlanmıştır. Maliyetlerin azalması ile üretilen kumaş boyasının fiyatının düşmesi neticesinde gelecekte daha fazla işletmede kullanılması öngörülmektedir. Lale ile birlikte üretilen sümbülden esans üretilmesi de lalenin başka sektörleri de canlandırmasına verilebilecek örneklerden. Gen teknolojiyle İstanbul'a özgü bir lale üretilmesi, lale üretiminin artırılarak lale ihracatına başlanması ve lalelerin satıldığı bir lale mezarı salonunun açılması ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin projeleri arasında. (İBB Kültür A.Ş. Gen Teknolojiyle İstanbul'a Özgü Bir Lale Üreteceğiz, 2011)

9.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Medeniyetlerin, kültürlerin ve iklimlerin buluşma noktası olan İstanbul, kurulduğu günden beri idarî, siyasî, ticarî ve kültürel merkez olma özelliğini hep korumuştur. İklim özelliklerinin de neticesi olarak daha ziyâde orman ve türevlerine ev sahipliği yapmıştır. Tarım, tarih boyunca hep ikinci planda kalmıştır. İstanbul sembol ağaç ve çiçekleriyle meşhûr olmuştur. Erguvan ağacı ile başlayan bu serüven, lale, nergis, sümbül ve karanfille devam etmiştir.

İstanbul'un bu tarihî sembollerinin tekrar hatırlanması ve yaşatılması için başlatılan projeler, İstanbullular'a tarihin yüklediği birer sorumluluktur. Bu projelerin sadece kültürel alanda değil ekonomik, ticarî ve iktisadî alanlarda da sonuçlarının ortaya çıkması Türkiye'nin diğer şehirlerinin kalkınmasına yardım edecek nitelikte gibi görünüyor. Bu durum, hem tarihî sorumluluğumuzu yerine getirmemizi sağlıyor, hem de İstanbul'un gelişmişliğinin diğer illere de yayılmasına yardımcı oluyor. Konya Çumra'da lale soğanlarının yetiştirilmesi bu konunun ilk örneği olarak karşımıza çıkıyor.

KAYNAKÇA

1. Demiriz, Yıldız. **Osmanlı Çiçek Yetiştiriciliği**, İstanbul: Yorum Sanat Yayınları, 2009.
2. Devlet Su İşleri 14. Bölge Müdürlüğü. İşletmedeki Barajlar ve Hidroelektrik Santraller. <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi14/isletme.htm> (14 Ekim 2011)
3. Dursun, Haluk. **İstanbul'da Yaşama Sanatı**. 9. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
4. İBB Kültür A.Ş. Gen Teknolojisiyle İstanbul'a Özgü Bir Lale Üreteceğiz. 2011. <http://www.kultursanat.org/haber.php?id=228> (14 Ekim 2011)
5. İstanbul Büyükşehir Belediyesi. Boğaziçi Artık Çok Daha Erguvani. 2011. <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=19431> (09 Ekim 2011)
6. İstanbul Büyükşehir Belediyesi. Boğaziçi'ne 7 Yılda 33 Bin Erguvan Ağacı. 2011. <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/Haber.aspx?NewsID=19426> (09 Ekim 2011)
7. İstanbul Büyükşehir Belediyesi. Coğrafi Konum ve Stratejik Önem. http://www.ibb.gov.tr/sites/ks/tr-TR/0-Istanbul-Tanitim/konum/Pages/Cografik_Konum_ve_Stratejik_Onem.aspx (15 Ekim 2011)
8. İstanbul Büyükşehir Belediyesi. İstanbul'da Lale Zamanı. 2011. <http://www.ibb.gov.tr/sites/istanbuldalalezamani/Pages/AnaSayfa.aspx> (09 Ekim 2011)

9. İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Bitkisel Üretim İstatistikleri. 2009.http://www.istanbultarim.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=839&Itemid=476 (14 Ekim 2011)
10. İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. İstanbul İli Tanıtımı. http://www.istanbultarim.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=840&Itemid=474 (14 Ekim 2011)
11. İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Bitki İnceleme. <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/belge/1-58499/bitki-inceleme.html> (06 Ekim 2011)